

LEVÉLSZEKRÉNY

Farkas Tamás írja: A Magyar Nyelvtudományi Társaság az Eötvös Loránd Tudományegyetem Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézetével közösen 2007. november 22-én, Budapesten „Névváltoztatás – társadalom – történelem. Családnév-változtatások – több szempontú megközelítésben” címmel szimpóziumot szervez. A szimpózium célja, hogy lehetőséget teremtsen a témakör szempontjából számításba vehető nézőpontok, kutatási témák és eredmények bemutatására; elősegítse az érdekelt tudományterületek közötti kapcsolatok kiépülését; és tovább erősítse a témakör minél szélesebb körű, több szempontú, multi- és interdiszciplináris kutatásának jövőjét. A részletekről a Magyar Nyelvtudományi Társaság honlapja (www.mnyt.hu, az Információk menüpont alatt) ad tájékoztatást.

Büky László írja: BEKE JÓZSEF számolt be nemrég azokról az emlékeiről, amelyeket szegedi egyetemi hallgatóként 1952-től szerzett. Meleg hangon gondol vissza hajdani professzorára, Mészöly Gedeonra mint tudósra és mint emberre (MNy. 2007: 84–6). Egyebek mellett megállapítja, hogy az akkori idők kommunista diktatúrája (pl. a „pártszerű bírálat”-tól, illetőleg – tegyük hozzá – a besúgástól való félelem) nehezítette az egyetemi oktatók és hallgatók közötti közelebbi viszonyt. Majd így folytatja: „a sajnálatos következmény mindenestre az, hogy nem alakult ki a szegedi egyetemen egy máig élő »Mészöly-iskola«. Nyíri [Antal] és Velcsovné [Velcsov Mártonné] nagyszerűen vitték tovább [ti. nyilván a Mészöly-hagyományt], amíg vihették, de már rég nincsenek ott. Legalább egy tantermet, egy szobát elnevezhettek volna Mészölyről. [...] Valakitől azt hallottam, hogy a mostani szegedi nyelvészek egyáltalán nem követik Mészöly tanait, ami talán elfogadható, de azt hiszem, méltánytalan. Persze ő mindenekelőtt finnugorista volt.”

Nos: egy ún. iskola kialakulásához számos körülmény szerencsés együttállása szükséges, mindenekelőtt egy olyan, valamely tudományos kérdés(kört) érintő általános, szinte társadalmi kutatási igény – vö. pl. a THOMAS S. KUNH-féle tudományos paradigmaelmélet –, amely magához vonzza a kutatókat. Mészöly más kiváló szegedi professzor kortársaival együtt végül is az újgrammatikus iskola utolsó kirajzásának személyiségei voltak. Ezt az iskolát csak megszüntetve lehetett továbbvinni, amint Károly Sándor munkássága is példázza, aki Klemm Imre Antaltól kért doktori értekezéséhez témát, később pedig Telegdi Zsigmonddal írta és szerkesztette az Általános Nyelvészeti Tanulmányok VI. kötetét, amely húsz esztendeig volt egyedülálló hazai generatív nyelvtani kötet. (S még lehetne más részterületen is például venni Károlyt.)

BEKE JÓZSEF hallomása alapján (!) méltánytalanok tartja, hogy nem követik a szegedi nyelvészek Mészöly tanait, s cikkéből arra következtettek, hogy aligha a német, a francia, a finnugor vagy más nyelvekkel foglalkozókra gondol, hanem a Magyar Nyelvészeti Tanszék munkatársaira. Minthogy 1990-től huzamosabb ideig, 2006-ig vezetője voltam e tanszéknek, bátor vagyok állítani, hogy – a fentebb vázolt módon – épített a tanszék az elődökre, így Mészölyre is. A (kötelező) szerénységet félretéve elmondom, hogy 1998-tól kezdve öt tudományos ülésszakot rendezett a tanszék „A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei” címen, ezeknek immár négy kötete van letéve a tudományosság asztalára. Az V. tudományos ülés a közelmúltban (2007. április 26–27.) Nyíri Antal születése 100. évfordulójának is volt szentelve. Meg kell jegyezni azt is, hogy a Szegedi Egyetem Finnugor Tanszéke mindegyik konferencia társrendezője. A nyelvtörténetivel párhuzamosan eddig hat tudományos ülés volt és ugyanennyi konferenciakötet „A mai magyar nyelv leírásának újabb módszerei” sorozatcímen 1993-tól, amelyeket rendre az egyetem Általános Nyelvészeti Tanszékével közösen rendeztünk és adtunk ki.

Végezetül örömmel írhatom, hogy éppen BEKE írásának megjelenése táján született a határozat: Mészöly Gedeonról a Szegedi Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelvészeti Tanszéke tantermet nevez el.